

2022 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXXII):
cîntăm plaiurile strămoșești? - întâlnirea fiilor satului Buia!
- sub impulsul optimismului tineresc? - Bólya világa 1283-2020 - Acasă!

2022

Torpai
Bólya világa
1283 – 2020

Imre

Anul rugăciunii și sfinților isihasți

Dosarele patrimoniului (CXXII)

Torpai Imre

Bólya világa
1283-2020

Într-un frumos gest al continuității și al rememorărilor!

Fiii satului Buia
26 august 1979

pe ce frumuseți s-au scăldat ochii copilăriei tale?

Vino să ne amintim împreună de trecut, dar să vorbim și despre viitor!

În ultimele articole, localitatea Buia și-a dezvăluit comorile. Sibienii care trec prin valea ce unește Șeica Mare de Vecerd -Agnita, putând cunoaște biserica reformată, castelul din Buia și nu în ultimul rând locurile poveștilor de succes a două mari personalități maghiare, din familia Bolyai. Lecturând cotidianul „Tribuna” - cu mare audiență online în diaspora stabilită în Germania -, domnul Imre Torpai ne-a comunicat o serie de informații clarificatoare. Autor al unei monografii de excepție, „Bólya világa 1283 - 2020”, ne-a transmis - prin intermediul prof. Kalman Keresztes -, câteva pagini pline de observații privind localitatea sa natală. Domnia sa a ținut să precizeze faptul că voievodul Mihai Viteazul a stăpânit acest castel timp de șase ani (între 1595.25.V. - până la moarte, în 1601, 19 VIII), dar și faptul că informația privind transportul celor 32 de tunuri din Șelimbăr la Buia, trebuie documentată! Referitor la „Temnița cu oase”, dânsul susține că aceasta nu ar fi avut deschizătura în tavan, ci doar un fel de „hornoi”, foarte lung, cu deschizătura către „cer”. E posibil ca prin ușa rotativă „condamnații la moarte” să fi fost împinși în „adâncimea cu coase”. Piatra funerară a grofului Umbrosi Maurer Béla datează din anul morții - 1910 (nu 1912) -, fiind lucrată la Mediaș, de maestrul în „pietre funerare”, Albert Klingenspohr. Piatra funerară a dnei Osztopáni Perneszi Erzsébet, datează din anul morții - 1639 - și se află în „subcetate”, în curtea Școlii maghiare. Reproducem din scrisoarea transmisă: «Doamna Perneszi neavând urmași, printr-o

înțelegere cu domnul grof Toldi György primește **Castelul din Buia**, cu moșiile și satele învecinate. Frații Toldi (din Salonta) și urmașii săi moștenesc Castelul din Buia 217 de ani, până în anul 1856, când moare ultimul descendent, Toldi Lajos. Prin căsătoria doamnei Toldi Krisztina-Eulália (prima fiică a dlui grof Toldi Adam și a doamnei Hoșvag Krisztina), cu domnul Urmosi Maurer Andras, **Castelul din Buia** - și toată averea - ajunge în posesia familiei Urmösi Maurer și descendenții lor, până în anul 1920, 4 iunie (Pactul TRIANON), când părăsesc castelul. Béla junior - lucrând în București (pe un post nobil), primește o despăgubire de la Statul Român și părăsește țara și se stabilește în Budapesta. Castelul din Buia a fost locuit numai la etaj, cu 7 încăperi (nu 5) și „closet”. „La parter” în fața treptilor principali, în partea sudică către râul „Calba” (valea Cetății, cum spun buienii), erau 2 camere pentru slugi cu o mică „cămară”. „**Tunelul**” - refugiul în tunel nu a fost de la etaj (greșeală) ci dintr-o pivniță care se află sub „temniță” cu ieșire în „Valea Furcii - Mighindoala”, în pădurea Lupilor (ieșirea e o legendă, poate arheologii o vor depista). (...) pe lista monumentelor istorice din anul 2015 - situl arheologic „așezare” Latene, cultura geto-dacică, este o eroare». Cu sprijinul dlui Levente Serfözö - președintele HID Asociația Maghiarilor Sibiu, am reușit să admir și să studiez frumoasa monografie color, editată de Imre Torpai (în 2021), în condiții de tipar și legătorie excepționale. Fără a putea aprecia integral conținutul, m-au surprins paginile dedicate „**Întâlnirii fiilor satului Buia**”, din 26 august 1979.

Pentru toți cititorii, reproducem programul complex al manifestării: «ora 9,30 - Cuvînt de deschidere: Mitică Filip - primarul comunei; ora 9,45 - **Monografia satului Buia: Ioan Irimie - fiu al satului**; ora 10,30: Ceremonial pionieresc: **preluarea ștafetei tradițiilor și obiceiurilor strămoșești de către tînăra generație**; ora 10,45: „**Cîntăm plaiurile strămoșești**” - montaj literar-muzical; ora 11,00 - Suită de dansuri populare românești, maghiare și germane; ora 11,45: **Muzică populară și ușoară: soliști vocali și instrumentiști, fii ai satului**; ora 12,30: „**Nunța țărănească de la Buia**” - intrarea călărașilor; purtarea zestrei miresei, cu strigături și orații de nuntă; întîmpinarea nunții cu porți; expoziție de creații populare; oprirea nunții în locul unde în mod obișnuit se face hora în sat și prinderea fiilor satului în joc”.

În monografie, o altă veritabilă surpriză este reproducerea conținutului „frumosului text a invitației la întîlnirea fiilor din satul Buia, 26 August 1979”, programul artistic fiind demarat cu o impresionantă defilare a celor trei națiuni: români, maghiari și sași din Buia. Invitația are un motto sugestiv, versurile fiind selectate din poezia „**Acasă**” de Octavian Goga: „...**Dar nici că vrei să pleci atunci,**/ Știi că de groaza-nvățăturii/ Ai prins vreo două nopți întregi/ Și te-ai ascuns în podul surii .../ **Câți ani vor fi de când te-ai dus?** ... / **Mai spune-ne cum ai umblat?** ... Fără astîmpăr îmi erai,/ Și cît ești de așezat! ... ».

Pentru toți buienii, satul lor este „**leagăn al copilăriei ... veche vatră strămoșească**”! Invităm cititorii să analizeze argumentele organizatorilor, expuse în INVITAȚIA inedită: «**Stimate consătean, Te chemăm astăzi, într-un frumos gest al continuității și al rememorărilor, aici, acasă la BUIA**, în satul unde ne-am început viața, în credința părinților, a moșilor și strămoșilor noștri și de unde - **sub impulsul optimismului tineresc** - ai plecat, cu voința de a-ți face, cu brațele și cu mintea, un viitor pe măsura aspirațiilor tale. Am străbătut ani de muncă, dăruind țării întreaga noastră voință și capacitate de a pune umărul la marile edificii ale socialismului. Și nu se poate

spune că nu am reușit, că credința în muncă și izbînda muncii, pe care ni le-au sădit în suflete părinții și dascălii noștri, nu au rodit din plin pe ogorul patriei noastre dragi. Avem credința că dumneata, pe care viața te-a dus pe alte meleaguri, n-ai uitat Grancinii, Ciungii, Coasta urieșilor ori Zăpodia mică, nici Hudița morii, Ulița românească, nici Capul satului și că-ți mai aduci aminte de zilele cînd - copil fiind - te scăldai în apele limpezi ale Iazului morii, ori în Valea cetății. Nu este cu puțință ca în suflet să nu-ți fi rămas ecouri ale nevinovatelor jocuri ce ne-au înfrumusețat copilăria, la Rîpa albă, pe Hula lui Dinuțu, ori la Castel, sau horele de Sub muduli. Ne-am gîndit, de aceea, să-i chemăm pe toți fiii satului Buia, la o întîlnire în ziua de 26 august 1979, pentru a-și aminti de frumoasele zile ale copilăriei și tinereții lor. **Vino, deci, pentru o zi sau două acasă, unde te așteaptă junii și bătrînii satului, unde te cheamă vechi și noi acorduri de învîrtite și hațegane. **Vino și adu-ți copiii și prietenii, să le arăți și lor pe ce frumuseți s-au scăldat ochii copilăriei tale. Vino să ne amintim împreună de trecut, dar să vorbim și despre viitor.** Te așteptăm în dimineața lui 26 august 1979, să ne strîngem bucuroși mîinile și să ne îmbrățișăm într-o întinsă **horă a amintirilor și năzuințelor noastre.** Comisia de organizare». În contextul unei tranziții continue - care a început odată cu primul război mondial, cînd au demarat multe din dramele dezrădăcinării -, trebuie să remarcăm efortul multor buieni de a-și onora satul natal, localitatea avînd trei lucrări monografice! **Cine păstrează monografia redactată de fiul satului, Ioan Irimie?****

La final de an, reamintim că 2022 a fost proclamat de Patriarhia Română „**Anul omagial al rugăciunii** în viața Bisericii și a creștinului și **Anul comemorativ** al sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”. Știați că în acest an s-a împlinit un mileniu de la trecerea la Domnul a Sf. Simeon Noul Teolog și trei secole de la nașterea Sf. Paisie de la Neamț? În 2023, seria de articole bilunare „**Dosarele patrimoniului**” va continua să invite pe toți cititorii să redescopere istoria multiseculară a meleagurilor sibiene! **Dorim tuturor cititorilor „La mulți ani, cu sănătate!”**, fără Dvs. singurul cotidian local care prezintă și promovează „**dosarele patrimoniului**” neputînd exista!

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

tribuna.ro/stiri/cultura/2022-dosarele-patrimoniului-cxxii-cintam-plaiurile-stramosesti-intalnirea-fiilor-satului-buia-sub-impulsul-optimismului-tineresc-bolya-vilaga-1...

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2022 Dosarele patrimoniului (CXXII): cîntăm plaiurile strămoșești? - întîlnirea fiilor satului Buia! - sub impulsul optimismului tineresc? - Bólya világa 1283-2020 - Acasă!

Marius HALMAGHI 29.12.2022 22:35 1297 vizualizari 0 comentarii

În: Tribuna, 29 decembrie 2022